

Sprekend Humanisme

Uitwerking van het interview met :

Rob Tielman (1946)

Datum : ca. 2001
Lokatie : Humanistisch Historisch Centrum, Utrecht
Onderwerp(en) :

Geschiedenis van de International Humanist and Ethical Union (IHEU) vanaf 1975

- Trojka bestuursysteem
- Twee cruciale problemen binnen de IHEU
- Probleem 1: rond het IHEU-kantoor in Utrecht
  - Toenemende irritaties in VS
  - Verschillende incidenten met Noren
  - Engelsen willen kantoor naar Londen als centrum van de wereld hebben
  - Belang functionele decentralisatie en regionale centra
  - Besluit Bombay
  - Besluit tot verhuizing kantoor naar Engeland
  - Ontslag personeel kantoor Utrecht
- Probleem 2: Botsing van verschillende humanistische modellen in een organisatie
  1. Anti godsdienstig model
  2. Vrij religieuze, kerkkopieerderig model
  3. Humanistische beweging
- Neutraliteitspolitiek (VS) versus pluriformiteitspolitiek (Nederland, België, Noorwegen)
- HVD in Duitsland na de Wende in 1989
- Geestelijke verzorging
- Humanistiek / Universiteit voor Humanistiek
- Onmisbaarheid/meerwaarde/resultaten IHEU
- 1980-1990 Poging te werken naar meer regionale centra en functionele decentralisatie
- Resultaten op wetgevingsterrein
- Kritiek op model van IHEU van de laatste 5 jaar;
- Toekomst IHEU: doorgaan op de zelfde weg?
- Positie van het kantoor van de IHEU bij het Humanistisch Verbond: geïsoleerd
- Human Rights Project
  - Samkalden
  - Ab Eikelaar
- Verschil van mening over focus: botsing tussen pragmatische en juridische benadering

Duur interview : 47:19 (min/sec)

Naam / functie interviewer(s) : Bert Gasenbeek en Hans van Deukeren

Bert Gasenbeek (1953) is sinds 1997 directeur van het mede door hem opgerichte HHC. In 2003 is hij benoemd tot Fellow of the Advisory Board of the Center for Inquiry Libraries (Buffalo, VS). Sinds 1 januari 2009 is hij tevens directeur van het J.P. van Praag Instituut voor onderzoek naar de geschiedenis van het humanisme in Nederland

Hans van Deukeren : Van 1997 tot 2005 Bureaucoördinator, redacteur en historisch onderzoeker bij HHC te Utrecht.

Kader/context : Dit interview is gehouden door het HHC in het kader/de context van de voorbereiding van de geschiedschrijving van de IHEU zie:
<http://iheu.org/article-categories/iheu-1952-2002>

Niveau van uitwerking : Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)

Drager : Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand
WAV- 085.

Datum uitwerking : 26-06-2014

Uitgewerkt door : Paul Baken

Respondent : Rob Tielman

Geboren op 19 augustus 1946 te Hilversum. Rob Tielman studeerde sociologie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen (1964-1967) en de Rijksuniversiteit Utrecht (1967-1971). In Utrecht werkte hij als assistent van prof. Thoenes, en sinds 1971 als wetenschappelijk (hoofd-)medewerker bij het Sociologisch Instituut. Tielman was in het bijzonder belast met de coördinatie van Homostudies. Hij promoveerde in 1982 op *Homoseksualiteit in Nederland. Een studie van een emancipatieproces*. Datzelfde jaar werd hij voorzitter van de Interfacultaire Werkgroep Homostudies aan de RU Utrecht. In 1987 werd hij aangesteld als Socrates-hoogleraar in de sociale en culturele aspecten van het humanisme aan de Rijksuniversiteit Utrecht, een functie die hij tot 1995 bekleedde.

Vanaf 1971 tot 1975 was hij algemeen secretaris van het NVIH/COC, en in de jaren '80 voorzitter van St. Homologie (ter bevordering van cultureel en wetenschappelijk werk m.b.t. homoseksualiteit). Verder was hij bestuurslid van het Nationaal Centrum voor de Geestelijke Volksgezondheid (1975-1997) en voorzitter van het Contactcentrum Bevordering Openbaar Onderwijs (CBOO) (1989-).

Tielman sloot zich in 1971 aan bij het Humanistisch Verbond, en vervulde sindsdien vele functies binnen de humanistische beweging. Hij was lid van het hoofdbestuur van 1973 tot 1987, waarvan de jaren 1977-1987 als voorzitter. Hij maakte in de periode 1986-1998 deel uit van het driemanschap dat leiding gaf aan de International Humanist and Ethical Union (IHEU). Hij was

---

actief als redactielid en hoofdredacteur van het humanistisch wetenschappelijk tijdschrift *Rekenschap*. Daarnaast was hij actief in Adviesgroep Bezinning van het HV. Ten slotte was hij voorzitter van het Humanistisch Historisch Centrum.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
00:00	Indeling Geschiedenis IHEU -naar ledental -naar projecten (bv Mensenrechtenproject).	
01:07		1975 Jaap van Praag stopt; ander voorzitterssysteem.
02.00		Vertrek van Van Praag is een markeringspunt. Invoeren Trojka's. Poging om nieuwe ledenorganisaties te betrekken.
02:49	Cruciaal probleem 1: Kantoor in Utrecht.	
02:56	a. Toenemende irritaties in VS.	Amerika wil personeel kantoor Utrecht ontslaan. Schwarz en Van Brakel; poging Van Brakel te vervangen mislukt.
03:05		VS willen sluiting kantoor Utrecht om van personeel af te komen.
03:33	b. Diverse incidenten tussen Nederlanders en Noren.	Weinig belangstelling voor internationale Humanistiek.
04.07		Hes van Huizen, redacteur Nederlands Humanisten blad.
04:36		Humanistische Omroep had weinig aandacht voor de internationale humanistische beweging.
04:41	c. Engelsen willen het hoofdkantoor naar Londen.	
04:52		Levi Fragell wilde -zo denkt Rob Tielman- kantoor naar Buffalo. Londen is een compomis geworden.
05:16	d. Besluit Bombay.	
05:38		Uiteindelijk besluit: alles moet naar Londen. Nadeel van één centrum. Pleidooi voor meerdere regionale centra en functionele decentralisatie

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
12:23	Discussie tussen VS en Nederland en België over pluriformiteit of neutraliteit.	In de tijd van de Trojka.
13:10	Amerikanen tegen België en Nederland.	Resolutie van de Board van 1990
13:44	HVD Duitsland: een interessante casus.	Geestelijke verzorging; Nadruk op humanistisch onderwijs; Beweging naar meer Humanitas: de Social Stationen; Tegengaan abortus; Voor betere kinderopvang.
15:00	Criterium resultaten: Geestelijke verzorging.	Geestelijke verzorging in het leger in Duitsland en Noorwegen. Een zwaar pacifistische ondertoon.
15:43		Geestelijke verzorging volgens Jaap van Praag. Geestelijke verzorging in België.
16:45	Criterium resultaten: Universiteit en humanistiek; <ul style="list-style-type: none"> • België, Brussel en Gent; • Noorwegen; • Duitsland Hum. Academie; • VS: New York en Buffalo; • NL: Stichting Socrates. 	
18:06	50 jaar IHEU: Betekenis. <ul style="list-style-type: none"> • Onmisbaarheid; • Resultaten ; • Meerwaarde: Som moet meer zijn dan de optelling der delen. 	
19:14		Externe functie IHEU; Unesco; Raad van Europa Quakers;
19:58		Interne functie IHEU;
20:22		Duitsland en DDR; Rob Tielman en Duitsland;
20:41		Werner Schultz;
21:08		Spanje; Italië; Denemarken; India;
21:22		Middelen van HIVOS; Costa Rica.
24:06	Criterium resultaten: deelname aan	

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
	congressen.	
24:40	Criterium resultaten: Derde wereldlanden.	Bescheiden resultaten.
25:06		Jaap van Praag, Reeks van interviews in 1976 met Casper Vogel over bescheiden reultaten.
25:25	Toekomst: doorgaan op de zelfde manier? Ja, maar anders.	Netwerkidee. Idee van een centraal hoofdkantoor: niet efficiënt. Zijn idee: Regionale Centra en taken functioneel verdelen. Decentralisatie.
27:06		-Hoe Amerikanen met Russen omgingen buiten Berlijners om..
27:28		Niet doorgaan op huidige weg met een centraal kantoor. Hoe wel doorgaan?
27:54		-Fransen kregen geen internationale rol vanwege hegemonie van het Engels;
28:32		-Spanje werd vanuit VS gedaan;
28:43		-VS is niet het eerste land waar R aan denkt qua gevoeligheid voor locale culturen.
28:56		Arrogantie VS dat hun model het beste is
29:33	Structuur IHEU, terugkijkend en vooruitkijkend.	Meerwaarde lidmaatschap IHEU.
30:14	Toch centrale aansturing?	
30:49	Antwoord Rob Tielman.	Wel internationale aansturing maar dat functioneel geregeld per onderwerp en regionaal verdeeld naar kwaliteiten van een bepaald land. Dus multifunctionele expertise centra. Bijvoorbeeld:
31:12		<u>Londen:</u> Externe vertegenwoordiging
31:33		<u>Nederland:</u> Geestelijke verzorging Humanistiek, vormingsonderwijs Archief
31:52		<u>Noorwegen:</u> Ceremonies: geboorte, sterfte, huwelijk, volwassen worden
32:09		<u>Duitsland:</u>

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		Oost Europa, Rusland. <u>Brussel:</u> Europese Unie
32:57		Nu: Degenen die het minst willen bepalen het beleid. Dat werkt nivellerend Nu wordt het tempo bepaald door de langzaamste slak.
34:08 34:30	Kritiek op huidige model van de afgelopen 5 jaar.	Model is te hiërarchisch en te ouderwets. Kritiek op laatste 5 jaar van IHEU. Besluit Bombay. Jaren 80-90: onder voorzitterschap RT gewerkt naar regionale centra.
35:36		Uiteindelijk is er toch gekozen voor centralisme.
36:24		Londen levert niet meer op, wel duurder.
36:28	Arrogantie van de Nederlanders en zelfgenoegzaamheid van het Nederlands Humanistisch Verbond.	Veel succes, maar weinig bereidheid om andere organisaties te helpen.
37:29		Weinig aandacht Nederlandse humanisten voor internationale zaken. Marcel van den Broek, toenmalig directeur.
38:24		Nederland heeft zaak vaak overeind gehouden -ook financieel- samen met de Amerikanen. Keerzijde: na 1975 zou Nederland te dominant zijn geweest? Het model zou ook altijd tot deze kritiek geleid hebben.
39:38	Bedrijfsmatige visie op de IHEU.	Anderhalve man en een paardenkop. Laag niveau organisatiegraad in de landen vertaalt zich door naar de internationale organisatie.
40:23		Eens per jaar bij elkaar komen, maar effect ebt steeds weg. Daarom pleidooi voor: -Regionale centra; -Functionele decentralisatie; -Betrokkenheid belangrijkste landen vergroten.
41:04		Langzaamste slak bepaalt nu het tempo: Daar heeft Jaap van Praag gelijk.

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
41:25	Plaats kantoor IHEU in Humanistisch Verbond	Volstrekt geïsoleerde positie. Uitvoerend comité. Functioneren en positie van Van Brakel.
43:23	Congressen IHEU	Bepaling thema's congres mede in overleg met organiserend land. Congressen in België Congres in Berlijn
44:41	Human Rights Project. Juridische benadering versus pragmatische benadering.	-Humanisme moest een praktisch gezicht krijgen -Functioneel zijn -Geld werven
	Vanaf het begin verschil van mening over focus en wijze van benadering dossiers.	Samkalden en Ab Eikenaar (oud voorzitter Amnesty International).
47:19	Einde band	

Sprekend Humanisme

Interview ca. 2001 met Rob Tielman over de geschiedenis van de IHEU vanaf 1975

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
-----------------------------	-------------------------	---------------------